

جام جهانی ۲۰۱۰: آلمان ۴ - انگلستان ۱

وقتی VAR به وجود آمد

لوکاس براد، دبیر کل IFAB در دسامبر ۲۰۱۹ در انتقاد از مایک رایلی برای استفاده از تکنولوژی در انگلستان گفته بود: «نگاه کردن به دوربین از پانزده زاویه و تلاش برای یافتن چیزی که عملاً آنجانیست، جزو ایده اصلی VAR نبود. این یک مشکل است؛ مردم تلاش می‌کنند بیش از حد قانونی باشند.»

لیگ برتر با این هدف به سمت VAR قدم برداشت تا با استفاده از تکنولوژی، اشتباهات را به صورت «روشن و واضح» تصحیح کند. مثل کشیدن خط برای صحنه آفساید لیگ برتر، استفاده از مانیتورهای کنار زمین را هم تعبیری جداگانه کرد تا به قول خودشان به تصمیمات درستی همراه با آرامش، قطعیت و مصونیت دست یابند. آنها اعتقاد داشتند مطمئن شدن داوران بیرون زمین و بعد انتقال به داور زمین خردمندانه تر است. اما اینفانتینو در ماه دسامبر گفت که انگلستان باید استفاده از مانیتورها را بپذیرد. به بیان دیگر، آنها باید مسئولیت داخل زمین را بپذیرند و «چهره انسانی» ورزش را قبول کنند.

انگلستان احتمالاً در چند سال آینده باید با این استراتژی کنار بیاید، برخی از عیب‌های اصلی را رفع کند و تفاوت‌های اساسی میان تکنولوژی خط دروازه و VAR را بپذیرد.

در هر صورت، واضح است که معرفی تکنولوژی خط دروازه در سال ۲۰۱۲، مسیر آینده و برگشت‌ناپذیر فوتبال و فناوری را هموار کرد. فیفا این روزها در حال آزمون هوش مصنوعی ردیابی اندام برای خط آفساید است، گام منطقی بعدی برای بهبود تصمیم‌گیری در ورزش.

بعد از آن هم ممکن است هر چیزی بیاید، اما حالا با باز شدن جعبه پاندورا، به نظر می‌رسد حداقل شاهد هدفون‌های VAR در زمین تمرین با فلش و نشانگرهای لایه لایه باشیم که چیزی شبیه به «پلی استیشن فوتبال» خواهد شد، چیزی که میشل پلاتینی آن را پیش‌بینی کرده بود و از آن می‌ترسید.

تمام اینها با تکنولوژی خط دروازه شروع شد و این در حالی است که میل به تصحیح اشتباهات به سال‌های قبل برمی‌گردد. حداقل به سال ۱۹۶۶، بازی که «توفیق بهراموف»، کمک داور بازی به جف هرست در فینال جام جهانی یک گل هدیه داد. اما تا سال ۲۰۱۰ استفاده از تکنولوژی همچنان مورد مخالفت خیلی‌ها بود.

درست تا وقتی که گل لمپارد گرفته نشد و فیفا از خجالت سرخ شد. افرادی مثل بلاتر و پلاتینی دوبه شک بودند؛ می‌ترسیدند که این آغازی باشد بر تغییرات اساسی در ورزش. درست یا غلط، گویا حق با آنها بوده است.

احتمالاً انگلستان باز هم بازنده این بازی می‌شد اما این اتفاق در آن لحظه ویران‌کننده بود. با این حال اگر ناعدالتی در مورد گل لمپارد صورت نمی‌گرفت، انگلستان در شوک فرو نمی‌رفت و حتی بازگشت از نتیجه ۲۰ به ۲۲ می‌توانست انگیزه بیشتری به تیم فابیو کاپلودهد. بعد از این بازی، بلاتر با انگلستان ابراز همدردی کرد و یا شاید هم خجالت کشید. جام جهانی، تورنمنتی متعلق به فیفا است که در سطح جهانی برگزار می‌شود و مقاماتش اشتباهی بسیار بد کرده بودند. عدم تمایل خنده‌دار بلاتر به استفاده از تکنولوژی خط دروازه علیرغم درخواست‌های گسترده برای اجرای آن، فقط باعث بیشتر شدن خجالت خودش شد.

در نهایت در سال ۲۰۱۲ این ایده توسط IFAB پذیرفته شد

بدون تکنولوژی خط دروازه، هیچ وقت VAR هم نداشتیم. به بیانی دیگر، اگر جرج لاریوندا، داور اروگوئه‌ای و یا کمک‌هایش متوجه می‌شدند که شوت فرانک لمپارد در بازی انگلستان برابر آلمان در جام جهانی ۲۰۱۰ از خط رد شده، هیچ وقت وارد این فاز از فوتبال نمی‌شدیم

و تعجبی هم نداشت که انگلستان اولین کشوری شد که از این تکنولوژی استفاده کرد.

انگلیسی‌ها اهمیت این فناوری را اولین بار با ضربه نوک پای گارسیا درک کرده بودند و حالا با گل مردود شده لمپارد، حسابی زخم‌خوره بودند. هواداران لیگ برتر با اضافه شدن این تکنولوژی، کمی آرام شدند.

در طول چهار سال بعد، استفاده از این فناوری در سه لیگ از پنج لیگ مطرح اروپایی هم آغاز شد: لیگ ۱ فرانسه، بوندس لیگا و سری آ. حالا دیگر فوتبال، تکنولوژی را در آغوش گرفته بود؛ لیگ‌های برتر خود را بالاتر از قوانینی که در سطوح پایین‌تر استفاده می‌شد، می‌دیدند.

برنده ایجاد شد، مستقیم به IFAB رسید و لیگ برتر این اجازه را یافت تا دوازده ماه بعد شروع به آزمون ایده‌های جدید کند.

اگرچه داور در همان بازی اگر گل را مردود اعلام می‌کرد، آن وقت باید یک پنالتی می‌گرفت و یک کارت قرمز به پتر چک به خاطر خطا روی «میلان باروش» هنگام شروع بازی‌سازی می‌داد، با این وجود حسی نسبتاً خجالت‌آور بود که فوتبال در چنین مرحله‌ای، برای گرفتن تصمیمی مهم، کار را با حدس و گمان پیش ببرد. به عنوان مثال در ورزش کریکت از این تکنولوژی در سال ۲۰۰۱ در بازی میان انگلستان و پاکستان استفاده شد و مورد آزمایش قرار گرفت. با این حال IFAB در سال ۲۰۰۸، همه چیز را متوقف کرد و ترجیح داد به جای معرفی یک تکنولوژی جدید که می‌تواند قوانین فوتبال را در سطح جهان بشکند، از کمک داور اضافی در پشت دروازه استفاده کند. سب بلاتر در مورد این تصمیم گفته بود: «ما ۲۶۰ میلیون جمعیت داریم که مستقیماً با فوتبال در ارتباط هستند. اگر به همین قوانین بازی بچسبیم، درکش هم راحت‌تر خواهد بود. ما باید با اشتباهات زندگی کنیم. فوتبال باید چهره انسانی‌اش را حفظ کند». بلاتر همیشه مخالف جدی با تکنولوژی در فوتبال بود و صرف‌نظر از عقیده شخصی‌اش در مورد VAR، شکی نیست که رئیس سابق فیفا بیراه هم نگفته بود. تا این روز، ما همچنان در حال آموختن هستیم و همچنان تلاش می‌کنیم با اشتباهات زندگی کنیم و در واقع چهره انسانی فوتبال را قبول کنیم.

با این حال، در عرض دو سال، IFAB و حتی بلاتر، به طرز دراماتیکی تغییر نظر دادند. بلاتر در سی‌ام ژوئن ۲۰۱۰، سه روز پس از شکست ۴ بر ۱ انگلستان برابر آلمان که باعث صعود ژرمن‌ها به یک چهارم شده بود، گفت: «برو واضح است که پس از تجربیاتی که تا این‌جا در این جام جهانی داشتیم، بی‌معنی است اگر پرونده تکنولوژی خط دروازه را دوباره باز نکنیم.»

یک اتفاق به تنهایی (یک شوت فوق‌العاده از لمپارد، یک آه بلند و در نتیجه عصبانیت و آشفتگی) همه چیز را تغییر داد. چیزی که معمولاً در مورد گل ثبت نشده لمپارد فراموش می‌شود، زیبایی نفسگیر آن است. این گل فقط از خط رد نشده بود، بلکه به قول گای موبری، گزارشگری بی‌بی‌سی «کاملاً درون دروازه» بود؛ شاید بتوان گفت یکی از برترین گل‌های انگلستان در تاریخ جام جهانی بود؛ بسیار ماهرانه و جسورانه توپ روی هوا را قاپید و با ضربه به آن، مانوئل نویر، بهترین دروازه‌بان جهان را که تنها سه متر با خط دروازه داشت، غافلگیر کرد.

با اینکه آلمان از ابتدا تا پایان، بازی را در دست گرفته بود و

بعد از جام جهانی ۲۰۱۰، درخواست‌ها برای استفاده از تکنولوژی جهت کمک به داورى شدت گرفت.

در ماه ژانویه ۲۰۲۰ پس از تساوی بدون گل و اترفوردر برابر تاتنهام، حتی روزه مورینو هم نمی‌توانست شکایتی به تصمیم‌داور داشته باشد؛ پس از آنکه اریک لاملای ضربه‌اش در وقت‌های تلف شده به نظر می‌آمد که از خط گذشته است اما گلی به نفع تیم تاتنهام ثبت نشد.

سرمری اسپرز در کنفرانس مطبوعاتی بعد از بازی گفت: «همین که هست. من می‌دانم که فقط چند میلی‌متر با خط گل فاصله داشت اما تکنولوژی برعکس VAR اشتباه نمی‌کند.»

این یک مقایسه ناخوایسته اما جالب با «کمک داور ویدئویی» بود. VAR فصل ۲۰۲۰/۱۹ لیگ برتر را تحت‌الشعاع قرار داده بود و برعکس تکنولوژی خط دروازه، تحلیل‌ها نشان می‌دهد که تصمیمات خیلی درستی هم از دل این ایده بیرون نیامده است. چرا ما از VAR انتظار بی‌طرفی داشتیم؟ با توجه به تاریخچه پرمشکلكش، آیا این فناوری می‌تواند صددرصد درست عمل کند و به مجادله‌ها پایان دهد؟ جوابی که بیشتر از همه می‌توان به این پاسخ داد، تلفیقی از گزینه‌های موجود است.

تکنولوژی خط دروازه که در سال ۲۰۱۲ از هیأت بین‌المللی فوتبال چراغ سبز گرفت، به عنوان فناوری ریاتی والگوریتمی به دنیای فوتبال معرفی شد. ادبیاتی که پیرامون VAR استفاده می‌شود هم انتظارات غیرواقعی را تعیین می‌کند که کاملاً مطابق با فناوری است که توسط یک سیستم با روشی کاملاً متفاوت برای آگاهی جمعی طراحی شده است. و حالا علیرغم خاص بودن تکنولوژی خط دروازه به عنوان یک افزونه تکنولوژیکی در ورزش، این دوربین کوچک ثابت کرد (همانطور که بسیاری از منتقدانش در دهه ۲۰۰۰ پیش‌بینی کرده بودند) تا چه حد می‌تواند باعث تغییر و پیشرفت شود؛ با شکسته شدن مانع نامرئی، تکنولوژی مورد قبول قرار گرفت و استفاده از دستگاه‌های مختلف در بیرون زمین فوتبال مجاز شد. بدون تکنولوژی خط دروازه، هیچ وقت VAR هم نداشتیم. به بیانی دیگر، اگر جرج لاریوندا، داور اروگوئه‌ای و یا کمک‌هایش متوجه می‌شدند که شوت فرانک لمپارد در بازی انگلستان برابر آلمان در جام جهانی ۲۰۱۰ از خط رد شده، هیچ وقت وارد این فاز از فوتبال نمی‌شدیم.

البته که همه اینها از «گل توهمی» لویییس گارسیا در لیورپول در نیمه‌نهایی لیگ قهرمانان برابر چلسی در سال ۲۰۰۵ شروع شد. یک شب آوریل همان سال در آنفیلد، زمزمه‌هایی مبنی بر استفاده از سیستم تعیین گل شد اما این جنجالی که پیرامون میزبان